MA KE KAUOHA

KANAWAI 216

HE KANAWAI

E Hooloii Ana i ka Mokuna 108 o na Kanawai i Houluului o Hawaii, 1915, ma ka Pakui Ana i Laila i Elima Mau Pauku Hou e Kapaia o na Pauku 1513A, 1513B, 1513C, 1513D a me 1513E, e Hoomaopopo Ana i na Hana me na Hana a ka Lunahoomalu a me Mana Hooko o ka Papa o na Lunakiai me na Luna e ae a me na Poe Lawelawe o ke Kalana o Hawaii.

E Hooholoia e ka Ahaolelo o ka Teritore o Hawaii:

Pauku 1. He elima mau pauku hou e pakuiia nei i ka Mokuna 108 o na Kanawai i Houluului o Hawaii, 1915, e kapaia o na Pauku 1513A, 1513B, 1513C, 1513D a me 1513E a e heluhelu ana e like me ia mahope iho nei:

"Pauku 1513A. Na mana me na hana. Mahope koke iho o ka lawe ana o ka Lunahoomalu me Mana Hooko o ka Papa o na Lunakiai o ke Kalana o Hawaii i ka oihana, e:

1. Lawe koke oia ma kona malu i na hoike waiwai o na lako paahana alanui, na mea hana, na lako lawelawe hana, na waiwaiwai me na mea e ae a pau a ke Kalana maloko o na apana like ole a e kauoha hoi e hanaia i mau moo helu waiwai piha e hooia like ia me na Lunakiai o kela me keia apana a e nana hoi i ka hoihoiia mai o na mikini, na mea hana, na lako hana a me na waiwai e ae i ke Kalana e na Lunakiai a mau luna kalana e ae a poe lawelawe paha, no lakou ka manawa oihana i pau, a mamuli o ia mahope o ia wa e waiho koke aku oia i hoike o ka Papa o na Lunakiai, a maloko o ia hoike e hoakaka piha ana oia i ka huina, ke ano ame ke kulana o ka waiwai o kela me keia ano i loaa a i laweia mai.

2. E loaa no iaia, mamuli o kona kulana mana hooko o ke Kalana, ka mana me ke kuleana e hookele i na hana pili alanui a pau o ke Kalana a e lilo no i hana nana ka hoomaopopo i ka hooliloia a me ka hoohana io ia no ia mea o na haawina dala i hookaawale a i hooholoia hoi e ka Papa o na Lunakiai, ma ke ano kupono a me ke kulike hoi me ke ano a ma kahi a ka Papa i kauoha ai a i hoomanaia ai hoi o ia hana a me ia hoolilo.

3. E makaala mau ka Lunahoomalu me Mana Hooko i na lawelawe oihana a na luna aupuni a pau me ka poe lawelawe o ke Kalana o Hawaii a me ke ano o ka lakou lawelawe ana i ka lakou mau oihana. O na buke, na palapala, me na pepa pili oihana a pau o kela me keia mahele oihana, na keena a me na poe malalo o ka hoohana a ke Kalana e, ma na wa a pau, weheia no mamuli o kana kauoha, nana ana a hoomaopopo ana. E nana mau oia i ka malamaia o na buke me na palapala pili oihana a na mahele oihana a pau, na papa, na luna a me na poe lawelawe ma ke ano ku i ke kanawai a me ka pololei. Ina e hiki mai imua o kana hoomaopopo ana, a i ole e loaa paha iaia he mau kumu kupono e manao ai, ua ku i ka hewa hoohemahema oihana, hana kue kanawai a i ole na lawelawe paha kekahi mea i kekahi hana kue i kana oihana, e hoomaka koke no oia e noii hoomaopopo aku ia mea, a e hana hoi i hoike ma ke kakau ana i ka Papa o na Lunakiai ma kona halawai mahope koke iho, halawai mau a kuikawa paha, e hoike ana hoi i ka hopena o kana huli ana ma ia mea, a e hana koke no hoi ka Papa o na Lunakiai mahope o ia wa i kekahi noii ana, a ina e hooiaia ma ka lakou huli ana ia mau mea i upuia, alaila e kauoha no lakou e hoomakaia kekahi mau lawelawe kanawai no ia mea, a oiai hoi ia mau lawelawe noii kanawai ana, e loaa no ka mana i ka papa e hookuu hoomalu (ma ke ano kapae manawa) mai ka oihana ae ia luna a i ole e kapae manawa ae iaia me ka uku ole, a i ole e hoopau loa ia mea lawelawe i hoopiiia pela. Na ka Lunahoomalu a Mana Hooko hoi i kela me keia manawa e waiho aku i kona manao alakai hoohana i na luna oihana kupono maloko o na mahele oihana e like me kana i manao ai no ka lawelawe hookele ana i na hana i manaoia ai he pomaikai no ka lehulehu. E nana hoi oia i ka hookoia o na kanawai o ka Teritore me na odinana (olelo hooholo mana kanawai) o ke Kalana. E loaa iaia ka mana hookele alakai maluna o na mahele aupuni me na wahi oihana o ke Kalana, a e nana hoi i ka hookele hooponopono ia, makaulii, maalahi a me ke ku i ke kanawai o na hana a pau."

"Pauku 1513B. Na hana hou aku, me na hana a na luna e ae a me na poe lawelawe. Na ka Lunahoomalu me Mana Hooko e nana i ka hookoia o na aelike a pau me ke Kalana me ka pololei a me ka lawelawe piha ia. E lilo no i hana na kela me keia luna a mea paha maloko o ka hoohana ana a ke Kalana, i ka wa e ike ai no kekahi aelike me ke Kalana a i ole me kekahi luna a mahele oihana paha o laila, a i ole e pili ana paha i ka oihana maloko o kekahi keena, na hanaia me ke kue i ke kanawai a i ole e hanaia aku ana paha e kekahi mea a i ole mea hana aelike paha, e hoike koke i ka Lunahoomalu me Mana Hooko i na mea oiaio a pau maloko o kana hoomaopopo ana a e paaia ana hoi e ia e pili ana no ia mea. O ka huna maoli ana o kekahi mea lawelawe ia ike e lilo no ia i kumu hoopau koke iaia mai kana hana ae a no ka hoopau ana hoi i kekahi luna oihana, ma ke ano i hoakakaia maloko o ke kanawai. Na ka Lunahoomalu me Mana Hooko e, me ke noi ole ia aku no ia mea, a maloko hoi o kekahi manawa kupono mahope o ia wa haawi i kana palapala hooia i kekahi mea nana i hoike mai no ia mau mea, a o ia palapala hooia hoi e kakau pololei ia ka la me ka hoakaka oiaio no ka manawa, kahi, na poe, na mea e pili ana ia hana, ke ano, ka nui a me na hoakaka pili ia mau hana a pau i lawelaweia a i hoikeia mai hoi, e like me ia i hoakakaia maloko nei, a e lilo no ia palapala hooia i kumu hooiaio ma ke ano hoomaikai no kekahi luna Kalana a mea lawelawe paha e pale ana i na hoopii no kona hoohemahema oihana, e like me ka ia palapala hooia e hoike ai no kona hoike oiaio ana mai i na mea a pau i loaa i kona hoomaopopo ana. E hiki no i ka Lunahoomalu a Mana Hooko ke kauoha ia hoike e hanaia ma ke kakau ana, hoohikiia a kakauinoaia e ka mea e hana ana ia. I kope o na hoike a pau o ia ano e hanaia ai i ka Lunahoomalu me Mana Hooko e haawi koke ia aku no e ia i ka Loio Kalana a o kekahi kope ma ia ano like no e waihoia aku me ke Kakauolelo o ke Kalana nana hoi ka hana pili ia o ka waiho aku imua o ka Papa o na Lunakiai ma kona halawai mahope iho o ia wa, a ma ia halawai ana e hana no ka Lunahoomalu me Mana Hooko i hoike nana ma ke kakau ana e hoakaka ana no kana noii ana a me kana mau hana e ae e pili ana ia mea."

"Pauku 1513C. Mana hookohu me hoopau. Na ka Lunahoomalu me Mana Hooko, me ke apono no nae o ka Papa o na Lunakiai, e hookohu i na luna oihana a pau me na poe lawelawe o ke Kalana no lakou ke kohoia a hookohu paha i hoakaka maopopo ole ia ma ke kanawai a, me ke aponoia no hoi, e hiki no e kapae manawa a i ole e hoopau aku ia lakou. I ka wa o kekahi hakahaka e ikeia ai maloko o kekahi keena, nona hoi ka hoopiha ana i hoomaopopo ole ia ma ke kanawai, na ka Lunahoomalu me Mana Hooko no, me ke apono o ka papa, e hookohu i kekahi mea kupono e hoopiha ia hakahaka a e paa hoi i ka oihana no ka manawa i koe o ia kulana, ke ole e hoopau e ia mamua ae no kekahi kumu kupono a ku i ke kanawai."

"Pauku 1513D. Lunahoomalu me Mana Hooko no ka manawa. I ka wa a e like hoi me ko ka Lunahoomalu me Mana Hooko hiki ole ana no ka manawa e lawelawe i na hana o kana oihana, e kohoia no kekahi hoa o ka Papa o na Lunakiai e ka Papa i Lunahoomalu me Mana Hooko no ka manawa, a ma ia ano, e loaa no iaia na mana a pau a e lawelawe hoi i na oihana a pau a ka Lunahoomalu me Mana Hooko."

"Pauku 1513E. Hooko ole. O kekahi hoohemahema a hooko ole a ka Lunahoomalu a Mana Hooko i ka lawelawe ana i kekahi o na hana i hoakakaia maloko o na Pauku 1513A a me 1513B o keia Mokuna e lilo no i kumu kupono no ka hoopii hoopau oihana a no ka hoopau ana iaia mai ka oihana ae, e like me ia i hoakakaia ma ke kanawai."

Pauku 2. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o ka la ona e aponoia ai.

Aponoia i keia la 28 o Aperila, M. H. 1915.

LUCIUS E. PINKHAM,
Kiaaina o ka Teritore o Hawaii.

KANAWAI 217

HE KANAWAI

E Hooloii Ana i ka Mokuna 108 o na Kanawai i Houluului o Hawaii, 1915, ma ka Pakui Ana i Laila i Elima Mau Pauku Hou e Kapaia o na Pauku 1509A, 1509B, 1509C, 1509D a me 1509E, e Hoomaopopo Ana i na Mana me na Hana a ka Lunahoomalu me Mana Hooko o ka Papa o na Lunakiai a me Kekahi Mau Luna a Poe Lawelawe e ae o ke Kalana o Maui.

E Hooholoia e ka Ahaolelo o ka Teritore o Hawaii:

Pauku 1. O ka Mokuna 108 o na Kanawai Houluului o Hawaii, 1915, ma keia ke hooloiia nei ma ka pakui ana i laila i elima mau pauku hou e like me ia mahope iho nei:

"Pauku 1509A. Na mana me na hana. Mahope koke iho o ka lawe ana o ka lunahoomalu me mana hooko o ka papa o na lunakiai o ke kalana o Maui i ka oihana, e:

1. Lawe koke oia ma kona malu i na hoike waiwai o na lako paahana alanui, na mea hana, na lako lawelawe hana, na waiwai me na mea e ae a pau o ke kalana maloko o na apana like ole a e kauoha hoi e hanaia i mau moo helu waiwai piha e hooia like ia me na lunakiai o kela me keia apana a e nana hoi i ka hoihoiia mai o na mikini, na mea hana, na lako hana, a me na waiwai e ae i ke kalana e na lunakiai a mau luna kalana e ae a poe lawelawe paha, no lakou ka manawa oihana i pau, a mamuli o ia mahope o ia wa e waiho koke aku oia i hoike i ka papa o na lunakiai, a maloko o ia hoike e hoakaka piha ana oia i ka huina, ke ano a me ke kulana o ka waiwai o kela me keia ano i loaa a i laweia mai.

2. E loaa no iaia, mamuli o kona kulana mana hooko o ke kalana, ka mana me ke kuleana e hookele i na hana pili alanui a pau o ke kalana a e lilo no i hana nana ka hoomaopopo i ka hooliloia a me ka hoohana io ia no ia mea o na haawina dala i hookaawale a i hooholoia hoi e ka papa o na lunakiai, ma ke ano kupono a me ke kulike hoi me ke ano a ma kahi a ka papa i kauoha ai a i hoomanaia ai hoi o ia hana a me ia hoolilo.

3. E makaala mau ka lunahoomalu me mana hooko i na lawelawe oihana a na luna aupuni a pau me ka poe lawelawe o ke Kalana o Maui a me ke ano o ka lakou lawelawe ana i ka lakou mau oihana. O na buke, na palapala, me na pepa pili oihana a pau o kela me keia mahele oihana, na keena a me na poe malalo o ka hoohana a ke kalana e, ma na wa a pau, weheia no mamuli o kana kauoha, nana ana a hoomaopopo ana. E nana mau oia i ka malamaia o na buke me na palapala pili oihana a na mahele oihana a pau, na papa, na luna me na poe lawelawe ma ke ano ku i ke kanawai a me ka pololei. Ina e hiki mai imua o kana hoomaopopo ana, a i ole e loaa paha iaia he mau kumu kupono e manao ai, ua ku i ka hewa hoohemahema oihana, hana kue kanawai a i ole na lawelawe paha kekahi mea i kekahi hana kue i kana oihana, e hoomaka koke no oia e noii hoomaopopo aku ia mea, a e hana hoi i hoike ma ke kakau ana i ka papa o na lunakiai ma kona halawai mahope koke iho, halawai mau a kuikawa paha, e hoike ana hoi i ka hopena o kana huli ana ma ia mea, a e hana koke no hoi ka papa o na lunakiai mahope o ia wa i kekahi noii ana, a ina e hooiaia ma ka lakou huli ana ia mau mea i upuia, alaila e kauoha no lakou e hoomakaia kekahi mau lawelawe kanawai no ia mea, a oiai hoi ia mau lawelawe noii kanawai ana, e loaa no ka mana i ka papa e hookuu hoomalu (ma ke ano kapae manawa) mai ka oihana ae ia luna a i ole e kapae manawa ae iaia me ka uku ole, a i ole e hoopau loa ia mea lawelawe i hoopiiia pela. Na ka lunahoomalu me mana hooko hoi i kela me keia manawa e waiho aku i kona manao alakai hoohana i na luna oihana kupono maloko o na mahele oihana e like me kana i manao ai no ka lawelawe hookele ana i na hana i manaoia ai he pomaikai no ka lana. E loaa iaia ka mana hookele alakai maluna o na mahele tore me na odinana (olelo hooholo mana kanawai) o ke Kalana. E loa iaia ka mana hookele alakai maluna o na mahele aupuni me na wahi oihana o ke kalana, a e nana hoi i ka hookele hooponoia, makaulii, maalahi a me ke ku i ke kanawai o na hana a pau."

"Pauku 1509B. Na hana hou aku, me na hana a na luna e ae a me na poe lawelawe. Na ka lunahoomalu me mana hooko e nana i ka hookoia o na aelike a pau me ke kalana me ka pololei a me ka lawelawe piha ia. E lilo no i hana na kela me keia luna a mea paha maloko o ka hoohana ana a ke kalana, i ka wa e ike ai no kekahi aelike me ke kalana a i ole me kekahi luna a mahele oihana paha o laila, a i ole e pili ana paha i ka oihana maloko o kekahi keena, na hanaia me ke kue i ke kanawai a i ole e hanaia aku ana paha e kekahi mea a i ole mea hana aelike paha, e hoike koke i ka lunahoomalu me mana hooko i na mea oiaio a pau maloko o kana hoomaopopo ana a e paaia ana hoi e ia e pili ana no ia mea. O ka huna maoli ana o kekahi mea lawelawe ia ike e lilo no ia i kumu hoopau koke iaia mai kana hana ae a no ka hoopau ana hoi i kekahi luna oihana, ma ke ano i hoakakaia maloko o ke kanawai. Na ka lunahoomalu me mana hooko e, me ke noi ole ia aku no ia mea, a maloko hoi o kekahi manawa kupono mahope o ia wa haawi i kana palapala hooia i kekahi mea nana i hoike mai no ia mau mea, a o ia palapala hooia hoi e kakau pololei ia ka la me ka hoakaka oiaio no ka manawa, kahi, na poe, na mea e pili ana ia hana, ke ano, ka nui a me na hoakaka pili ia mau hana a pau i lawelaweia a i hoikeia mai hoi, e like me ia i hoakakaia maloko nei, a e lilo no ia palapala hooia i kumu hooiaio ma ke ano hoomaikai no kekahi luna kalana a mea lawelawe paha e pale ana i na hoopii no kona hoohemahema oihana, e like me ka ia palapala hooia e hoike ai no kona hoike oiaio ana mai i na mea a pau i loaa i kona hoomaopopo ana. E hiki no i ka lunahoomalu me mana hooko ke kauoha ia hoike e hanaia ma ke kakau ana, hoohikiia a kakauinoaia e ka mea e hana ana ia. I kope o na hoike a pau o ia ano e hanaia ai i ka lunahoomalu me mana hooko e haawi koke ia aku no e ia i ka loio kalana a o kekahi kope ma ia ano like no e waihoia aku me ke kakauolelo kalana nana hoi ka hana pili ia o ka waiho aku imua o ka papa o na lunakiai ma kona halawai mahope iho o ia wa, a ma ia halawai ana e hana no ka lunahoomalu me mana hooko i hoike nana ma ke kakau ana e hoakaka ana no kana noii ana a me kana mau hana e ae e pili ana ia mea."

"Pauku 1509C. Mana hookohu me hoopau. Na ka lunahoomalu me mana hooko, me ke apono no nae o ka papa o na lunakiai, e hookohu i na luna oihana a pau me na poe lawelawe o ke kalana no lakou ke kohoia a hookohu paha i hoakaka maopopo ole ia ma ke kanawai a, me ke aponoia no hoi, e hiki no e kapae manawa a i ole e hoopau aku ia lakou. I ka wa o kekahi hakahaka e ikeia ai maloko o kekahi keena, nona hoi ka hoopiha ana i hoomaopopo ole ia ma ke kanawai, na ka lunahoomalu me mana hooko no, me ke apono o ka papa e hookohu i kekahi mea kupono e hoopiha ia hakahaka a e paa hoi i ka oihana no ka manawa i koe o ia kulana, ke ole e hoopau e ia mamua ae no kekahi kumu kupono a ku i ke kanawai."

"Pauku 1509D. Lunahoomalu me mana hooko no ka manawa. I ka wa a e like hoi me ko ka lunahoomalu me mana hooko hiki ole ana no ka manawa e lawelawe i na hana o kana oihana, e kohoia no kekahi hoa o ka papa o na lunakiai e ka papa i lunahoomalu me mana hooko no ka manawa, a ma ia ano, e loaa no iaia na mana a pau a e lawelawe hoi i na oihana a pau a ka lunahoomalu me mana hooko."

"Pauku 1509E. Hooko ole. O kekahi hoohemahema a hooko ole a ka lunahoomalu a mana hooko i ka lawelawe ana i kekahi o na hana i hoakakaia maloko o na Pauku 1509A a me 1509B o keia mokuna e lilo no i kumu kupono no ka hoopii hoopau oihana a no ka hoopau ana iaia mai ka oihana ae, e like me ia i hoakakaia ma ke kanawai."

Pauku 2. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o ka la ona e aponoia ai.

Aponoia i keia la 28 o Aperila, M. H. 1915.

LUCIUS E. PINKHAM,
Kiaaina o ka Teritore o Hawaii.